

การสร้างสรรค์ทับทรวงตัวพระ ด้วยแนวคิดเชิงนวัตกรรม

Creative Ornament in the Thanimpimpaporn jewelry with Innovative Thinking

สมศักดิ์ ทองปาน¹

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างสรรค์ทับทรวงตัวพระ ด้วยแนวคิดเชิงนวัตกรรมจากการศึกษารูปแบบอัตลักษณ์ของทับทรวงพระในละครไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน พบว่าเราสามารถออกแบบทับทรวงตัวพระ ในรูปแบบประยุกต์สร้างสรรค์ ด้วยเหตุผลที่จะสร้างประโยชน์กับพื้นที่ด้านหลังของตัวทับทรวง ซึ่งมีความบางเบาใช้ประกอบการแต่งกายเพื่อการแสดงนาฏศิลป์ไทย ด้วยแนวคิดที่จะทำอย่างไรให้พื้นที่ด้านหลังของทับทรวงตัวพระเกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่า กล่าวคือมีความสวยทั้งด้านหน้า และมีประโยชน์ที่ด้านหลังของชิ้นงานในการจัดเก็บของมีค่าส่วนตัว สร้างการเปลี่ยนแปลงในงานถนิมพิมพาภรณ์ ในรูปแบบใหม่ เป็นทรัพย์สินทางปัญญา กลายเป็นนวัตกรรมใหม่ "Innovation Thailand" ซึ่งได้นำวิชาศิลปะสาระนาฏศิลป์มาเชื่อมโยงในการจัดการเรียนรู้มาพัฒนาตนเองสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ ซึ่งนวัตกรรมใหม่ การประดิษฐ์ "ทับทรวงตัวพระ" รูปแบบนี้ไม่เคยปรากฏมาก่อน ในแวดวงเครื่องประดับประกอบการแต่งกายการแสดงนาฏศิลป์ไทย

คำสำคัญ : การสร้างสรรค์ ถนิมพิมพาภรณ์ ทับทรวงตัวพระ นวัตกรรม เครื่องประดับแบบประยุกต์ แนวคิดเชิงนวัตกรรม

Abstracts

This research article aims to explore the creative ornamentation in Thanimpimpaporn jewelry through innovative thinking by studying the identity patterns of pendants from the past to the present. These ornaments are applied creatively to men's breastplates, serving both decorative and practical purposes. The idea is to effectively utilize the space behind the breastplate, enhancing not only its aesthetic appeal but also providing a convenient storage area for personal valuables. This transformation in Thanimpimpaporn's work represents a new form of intellectual property and innovation, earning recognition as 'Innovation Thailand.' The invention of the 'Pendant' Breastplate for men marks a groundbreaking addition to the repertoire of accessories used in Thai dance performances, unparalleled in its uniqueness and utility.

Keywords: Creativity. Ornament. Breastplate for men. Innovation. Applied jewelry. Innovative Thinking

¹ ครูเชี่ยวชาญ โรงเรียนราชดำริ

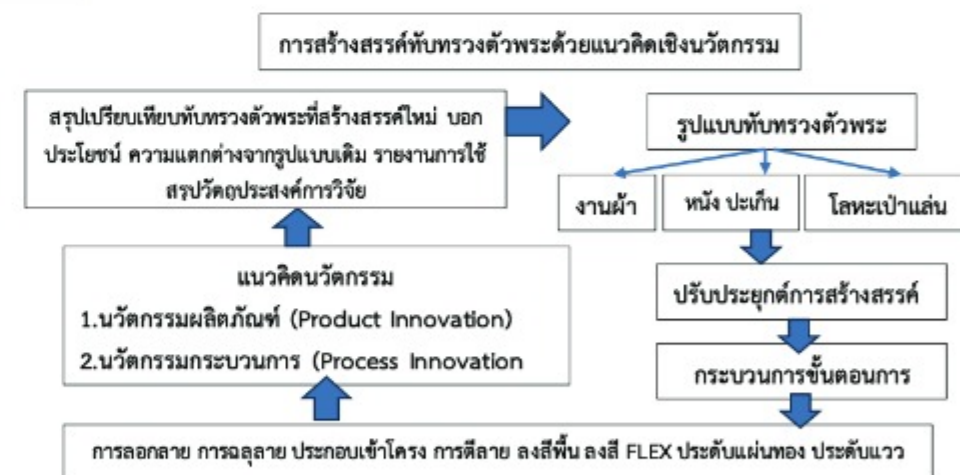
บทนำ

เครื่องประดับในนาฏศิลป์ไทย เป็นเครื่องบ่งบอกความเจริญงอกงามทางความคิด รวมถึงกระบวนการการออกแบบ และความคิดสร้างสรรค์ อีกทั้งสามารถเล่าประวัติศาสตร์วิวัฒนาการตามยุคสมัย ซึ่งเรียกกันว่า “เครื่องถนิมพิมพาภรณ์” ในทางโบราณคดี ประวัติศาสตร์ชาติไทยมีปรากฏให้เห็นในยุคสมัยต่าง ๆ งานช่างศิวาภรณ์ นับได้ว่าเป็นงานศิลปกรรมอันวิจิตรชนิดหนึ่ง ถูกจัดไว้ในงานช่างประเภทประณีตศิลปกรรม ในกลุ่มงานช่างไทยโบราณของช่างสิบหมู่ งานช่างศิวาภรณ์เป็นงานศิลปกรรมที่เกิดจากความคิดแรงบันดาลใจ และแสดงออกในงานอันเป็นวิจิตรด้วยความวิริยะพากเพียรทางปัญญา และมีมือด้วยความศรัทธา นั่นคือความเจริญรุ่งเรืองโดยเฉพาะเครื่องทองที่มีให้เห็นและประดับด้วยเพชรพลอยอัญมณี

ปัญหาที่พบในปัจจุบัน รูปแบบของทับทรวงตัวพระ จะมีทั้งงานผ้า งานหนัง งานปะเก็น และงานเป่าแผ่น แต่งงานปะเก็นที่ปรากฏทั่วไปตามท้องตลาด พบว่าพื้นหลังก็เป็นพื้นปะเก็นเรียบ ๆ ไม่สวยงามเท่ากับงานเป่าแผ่น ซึ่งราคาที่จัดจำหน่ายก็เป็นไปตามลักษณะของวัสดุที่ทำ และปัจจุบันหาตัวช่างประเภทนี้ยากมาก (สุวิทย์ รัตมณี : 2536 , 4) ดังนั้นแนวทางในการแก้ไขนี้ จึงต้องมีการสร้างสรรค์รูปแบบของเครื่องประดับทับทรวงตัวพระ โดยมีการเชื่อมโยงกับแนวทางการสร้างนวัตกรรมหรือกระบวนการที่นำไปสู่การสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม ดังนี้คือ มีการศึกษาวิเคราะห์รูปแบบทับทรวงตัวพระ ที่ใช้ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันในงานละครไทย และพิจารณาในรูปแบบใหม่ที่สามารถจะเพิ่มช่องทางในชิ้นงานให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งพิจารณารูปแบบ ขนาด ที่รักษาเค้าโครงเดิมไว้ แต่เพิ่มเติมการดัดแปลงโดยมีฟังก์ชันของทับทรวงปิดด้านหลัง เพื่อประโยชน์ในการเพิ่มช่องทางการจัดเก็บของมีค่า ในขณะที่นักแสดงกำลังแสดงด้านหน้าเวที และการใช้งานเพื่อปรับปรุงพัฒนาให้ทันสมัย สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงจากโลกาภิวัตน์ และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีก่อให้เกิดการสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ที่เกิดจากความคิดของมนุษย์ การเปลี่ยนแปลงทางนวัตกรรมดังกล่าวจะก่อให้เกิดอาชีพใหม่ และการจ้างงานที่แตกต่างไปจากเดิม ลักษณะงานจะเปลี่ยนไปตามความทันสมัยของเทคโนโลยี และนวัตกรรม สังคมจะต้องการแรงงานที่มีสมรรถนะสูงเพิ่มมากขึ้น หลายอาชีพอาจหายไปจากตลาดงานในปัจจุบัน บางอาชีพอาจถูกทดแทนด้วยระบบอัตโนมัติโดยเฉพาะอาชีพที่ต้องการทักษะระดับต่ำ ก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อความมั่นคง และคุณภาพชีวิตของประชาชนที่ปรับตัวไม่ทัน ขาดทักษะและความรู้ที่ทันสมัยและเท่าทันสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561, หน้า 1-3) ซึ่งทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อน และยกระดับการพัฒนาประเทศในทุกมิติไปสู่เป้าหมายการเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วที่ขับเคลื่อนโดยภูมิปัญญา และนวัตกรรมจึงจำเป็นต้องมีการวางรากฐานการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศอย่างเป็นระบบซึ่งทั้ง กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (2562, หน้า 8-10) ได้กล่าวว่ำนวัตกรรมไม่ได้หมายถึงสิ่งประดิษฐ์เท่านั้นแต่ยังหมายถึง การใช้ความรู้และความคิดสร้างสรรค์นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเพื่อก่อให้เกิดคุณค่าที่สามารถวัดได้ว่านวัตกรรมที่สร้างขึ้นเกิดประโยชน์กับใครบ้าง

เพื่อรังสรรค์ให้งานศิลปการออกแบบได้ปรากฏฝีมืองานช่าง และเป็นที่ยอมรับในกลุ่มผู้สนใจสะสมงานช่างหัตถศิลป์การประดิษฐ์ ส่งเสริมการอนุรักษ์ศิลปะ วัฒนธรรมอันดีงามของไทย และเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพที่สุจริตในอนาคต (ปณิตา ทิพย์หทัย และคณะ : 2552). ในความสวยงามของศิลปการแสดงนาฏศิลป์ไทย มีความละเอียดอ่อน วิจิตรงดงาม โดยเฉพาะตัวละครที่แสดงในบทที่สูงศักดิ์ ประดับประดาเครื่องถนิมพิมพาภรณ์ บ่งบอกฐานะ ยศศักดิ์ โดยเฉพาะในรั้ว ในวังเจ้านายชั้นสูง ก็มีสวมใส่ในโอกาสสำคัญ จึงเป็นเครื่องแสดงให้เห็นความเจริญรุ่งเรืองในอดีตของราชอาณาจักรสยาม จึงไม่แปลกที่ปัจจุบัน เครื่องถนิมพิมพาภรณ์ จะปรากฏให้เห็นร่วมชื่นชมในชุดการแต่งกายของพระราชินี เมื่อเสด็จเยือนต่างประเทศ ผ่านสื่อสังคมปรากฏถึงความหรูหรา และยกระดับการแข่งขันฝีมือทางช่าง ศิลปะแห่งการออกแบบ ผสมผสานฝีมืองานช่างตามยุคสมัย และปรากฏอยู่ทั่วแผ่นดินสยามที่สะท้อนภูมิปัญญาไทย มีความเป็นเลิศในชุมชน เป็นนวัตกรรมนำวิถี เกิดการพัฒนาแบบอย่างอย่างต่อเนื่องเพื่อให้การปรับเปลี่ยนรูปแบบอยู่เสมอ เครื่องถนิมพิมพาภรณ์จึงมีคุณค่ามากกว่าความงดงามทางศิลปะ และเครื่องถนิมพิมพาภรณ์เหล่านี้ล้วนมีมูลค่าที่มีอาจประเมินได้เพราะแสดงถึงอารยธรรมและความ รุ่งเรืองของชนชาติไทย และเครื่องถนิมพิมพาภรณ์เหล่านี้กลายเป็นมรดกตกทอดสืบต่อกันมา ผ่านการดูแลรักษา ส่งมอบรุ่นสู่รุ่นเป็นเครื่องแสดงความรัก ห่วงแหน สืบทอด หนึ่งเดียวในโลก

กรอบแนวคิดการวิจัย

เครื่องถนิมพิมพาภรณ์

ในนาฏศิลป์ไทยมีหลายท่านที่ยังแยกแยะไม่ถูกต้องจนเกิดความเข้าใจผิดในการจัดประเภทหมวดหมู่ ซึ่งมีบทบาทปรากฏให้เห็นชัดเจนในงานแสดงนาฏศิลป์ไทย กล่าวคือจะมี 3 หมวดหมู่ คือ เครื่องศิวาภรณ์ เครื่องถนิมพิมพาภรณ์ และเครื่องพัสดราภรณ์ โดยศิวาภรณ์หมายถึง เครื่องประดับ

มาจากคำว่า “ศิริ” และ “อาภรณ์” หมายความว่าเครื่องประดับสำหรับใช้สวมใส่ศีรษะ เช่น ขวามงกุฏ ที่มีวิวัฒนาการมาจากการโพกผ้าของพวกขมวด ส่วนเครื่องถนิมพิมพาภรณ์หมายถึง เครื่องประดับต่าง ๆ ตามแต่ฐานะของผู้สวมใส่ คำว่าถนิมพิมพาภรณ์มาจากคำว่า “ถนิม” “พิมพา” และ “อาภรณ์” หมายถึง เครื่องประดับตกแต่งตามร่างกาย เช่น ทับทรวง ปิ่นเกล้า สังวาล อินทน์ ชำมรงค์ แหวนรอบ ทองกร กรองศอ สะอั้ง พานหู้ด กำไลเท้า เป็นต้น และพัสดราภรณ์หมายถึง เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม ซึ่งเครื่องศิริภรณ์ เครื่องถนิมพิมพาภรณ์ และเครื่องพัสดราภรณ์ ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่ร่วมเกื้อหนุนให้งานศิลปะไทยมีความงดงาม มีคุณค่าต่อจิตใจ สร้างความวิจิตรงดงามให้ผู้พบเห็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในนาฏศิลป์ไทยงานศิลปะการแสดง เกิดความเบิกบานใจยิ่งละเอียดงดงามมาก ยิ่งหาชมยาก ก็ยิ่งเป็นที่ภาคภูมิใจแก่ผู้สวมใส่ ซึ่งเครื่องศิริภรณ์ เครื่องถนิมพิมพาภรณ์ และเครื่องพัสดราภรณ์ คือองค์รวมที่บรรจงสรรค์สร้างบนร่างกายให้งดงาม เพื่อสร้างความงามเลิศหรูจะเป็นตัวเล่าเรื่องซึ่งปรากฏตามหุ่นปั้น ภาพวาดผนัง หรือปราสาทดินแดนแห่งอารยธรรมประวัติศาสตร์ที่สำคัญในแผ่นดินสยาม

ภาพที่ 1 การแต่งกายที่ปรากฏในงานบันเทิงตามยุคสมัย

ในบทความฉบับนี้จะนำเสนอการสร้างสรรค์เครื่องประดับที่จัดอยู่ในหมวดหมู่เครื่องถนิมพิมพาภรณ์ กรณีศึกษา “ทับทรวงตัวพระ” ซึ่งในแวดวงของงานนาฏศิลป์ไทย ทับทรวงตัวพระเป็นเครื่องประดับที่ใช้สวมใส่ที่คอและห้อยยาวระดับหว่างอก ของตัวพระ ซึ่งปัจจุบันจะมีให้เลือก 4 รูปแบบ คืองานผ้า งานหนังงรัก งานปะเก็น และงานเป่าแผ่น ผู้สวมใส่สามารถเลือกใช้ได้ตามความเหมาะสมหรือจัดซื้อจัดหาได้ตามกำลัง และมีให้เลือกโดยทั่วไป เป็นเครื่องทอง และเครื่องเงิน แต่ในบทความนี้จะขอลำถึงงานทับทรวงตัวพระที่ประดิษฐ์ขึ้นโดยใช้ปะเก็น และลงทอง ซึ่งเป็นทางเลือกสำหรับผู้สนใจ เนื่องด้วยประเภทเป่าแผ่นจะมีราคาที่สูงดูแลยาก เป็นเครื่องเป่าแผ่นที่พยายามอย่าให้โดนลม จะหมองคล้ำไม่สวยงามเหมือนตอนซื้อใหม่ๆ

ภาพที่ 2 ทับทรวง

ที่มา : สมศักดิ์ ทองปาน วันที่ 16 เมษายน 2566

งานประดิษฐ์ทับทรวงตัวพระ เป็นงานประดิษฐ์เครื่องถนิมพิมพาภรณ์

เป็นเครื่องประดับเบ็ดเตล็ดทั่วไป โดยเฉพาะในการแต่งกายชุดยืนเครื่อง ปรากฏในละครในหรือละครพันทาง ของตัวละครพระเป็นเครื่องประดับที่ใช้สวมใส่ร่วมกับสายสังวาล หรือจะใช้สวมใส่แยกเป็นเอกเทศก็ได้

ภาพที่ 3 รวมทับทรวงตัวพระ

งานประดิษฐ์เครื่องถนิมพิมพาภรณ์ งานออกแบบทับทรวงตัวพระ จะประกอบด้วยขั้นตอนของการประดิษฐ์ทับทรวงตัวพระ ซึ่งมีขั้นตอนงานประดิษฐ์ดังนี้ คือ

- 1.การลอกลาย
- 2.การฉลุลาย
- 3.การเย็บเสริมลวด ประกอบดอก เข้าโครงส่วนประกอบ
- 4.การตีลาย กระหนะลาย

- 5.การลงสีพื้น
- 6.การลงสี FLEX
- 7.การประดับแผ่นทอง
- 8.การประดับแวเพชรพลอย

เครื่องถนิมพาพารณ์ กรณีศึกษา หีบทรงตัวพระ ในรูปแบบเดิมทั่วไป จะใช้เป็นวัสดุงานผ้าประดิษฐ์และปรับเปลี่ยนเป็นงานปะเก็นกระดาษหนึ่ง และเกิดพัฒนาการสู่งานเป่าแล่นเครื่องโลหะ ซึ่งในการแต่งกายประกอบการแสดงในละครไทย มีข้อจำกัดเรื่องของขนาด และรูปแบบ คือมีขนาดมาตรฐานที่ใช้กันคือ ด้านบนซ้ายและขวากว้าง ด้านละ 10 ซม. ด้านล่างยาวข้างละ 12 ซม. เส้นผ่าศูนย์กลางด้านบนยาวลงจรดด้านล่างเส้นผ่าศูนย์กลาง สูง 17 ซม. สูงรวม 3 ชั้น 4 ซม. ด้วยกระบวนการทั้ง 8 ขั้นตอนที่กำลังกล่าวมา เป็นการสร้างนวัตกรรมที่สามารถเปลี่ยนแปลงความคิดเดิม ๆ ได้ เพื่อนำไปสู่การสร้างกรอบความคิดใหม่ ๆ

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม

อ้างถึง สิริกมล มงคลยศ (2565) ได้ทบทวนความหมายของการคิดเชิงนวัตกรรมไว้ว่า อรรถ ปรารักษ์ (2560) กล่าวว่า การคิดเชิงนวัตกรรม หมายถึง ความคิดเพื่อสร้างสรรค์ และพัฒนาผลงานชิ้นใหม่ ๆ ที่คิดค้นและพัฒนาให้กลายเป็นแนวความคิด กระบวนการ วิธีการปฏิบัติ ตลอดจนสิ่งประดิษฐ์ต่าง ๆ ในรูปแบบใหม่ที่ไม่เคยมีมาก่อน หรืออาจเป็นการพัฒนาสิ่งเดิมที่มีอยู่แล้ว ให้เกิดความแตกต่างไปจากเดิม แต่มีประสิทธิภาพในการใช้งานโดยมุ่งก่อให้เกิดประโยชน์ในวงกว้างมากยิ่งขึ้น

กนกพร ตั้งมนัสไชยสกุล (2554) กล่าวว่า ความคิดเชิงนวัตกรรม หมายถึง รูปแบบความคิดที่ ต่อยอดจากความคิดสร้างสรรค์ โดยการคิดค้น และพัฒนาให้กลายเป็นกระบวนการ สินค้าและบริการ ในรูปแบบใหม่ที่ไม่เคยมีมาก่อน หรืออาจเป็นการพัฒนาสิ่งเดิมที่มีอยู่แล้วให้เกิดความแตกต่างไปจากเดิม แต่มีประสิทธิภาพในการใช้งานโดยมุ่งก่อให้เกิดประโยชน์ในวงกว้างมากยิ่งขึ้น ส่งผลทำให้ องค์การมีศักยภาพในการแข่งขันในเชิงธุรกิจตามไปด้วย

ชาญณรงค์ วิเศษสัตย์ (2562) กล่าวว่า ทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม หมายถึง การคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่เพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาความเจริญแก่สังคม ซึ่งสิ่งใหม่นี้อาจไม่เคยมีผู้ใดเคยทำมาก่อน หรือเคยทำมาแล้วในอดีตแต่ได้รับการรื้อฟื้นขึ้นมาใหม่หรือสิ่งใหม่ที่มีการพัฒนามาจากของเก่าที่มีอยู่เดิม โดยที่ผู้คิดมองเห็นผลผลิตที่จะสำเร็จแตกต่างไปจากบุคคลอื่น และคาดว่าจะได้รับการยอมรับที่ดีจากสังคม จากนั้นผู้คิดดำเนินการกระทำจนความคิดนั้นสำเร็จเกิดเป็นผลผลิตใหม่ ๆ ซึ่งอาจเป็นได้ทั้งผลิตภัณฑ์หรือกระบวนการ

Weiss and Legrand (2011) กล่าวว่า การคิดเชิงนวัตกรรม หมายถึง กระบวนการในการแก้ปัญหาโดยการค้นหา รวบรวม และจัดเรียงข้อมูลเชิงลึก รวมทั้งการเชื่อมโยงในรูปแบบใหม่ เพื่อให้ได้วิธีการแก้ปัญหาใหม่ ๆ ซึ่งอาจต้องพัฒนา และทำซ้ำหลายรอบโดยคำนึงถึงความต้องการของสังคมเป็นหลัก

Amelink, Fowlin, and Soales (2013) กล่าวว่า ทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม หมายถึง ความสามารถหลาย ๆ อย่างของมนุษย์ที่จะสามารถสร้างสรรค์สิ่งใดสิ่งหนึ่งที่สนใจให้เป็นผลิตภัณฑ์ (Product) ในรูปแบบของสิ่งประดิษฐ์หรือรูปแบบอื่น ๆ แล้วนำเสนอหรือเผยแพร่สู่สังคม

Wheeler (1998) ได้กล่าวว่า การคิดเชิงนวัตกรรม หมายถึง การคิดที่มนุษย์สามารถสร้างสรรค์หรือพัฒนานวัตกรรมได้ ซึ่งทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมนี้จะช่วยแก้ปัญหา และก่อให้เกิดนวัตกรรมใหม่ ๆ อันจะนำมนุษย์ไปสู่เป้าหมาย และความสำเร็จในชีวิตที่ได้วางไว้

Ekanem (2016) กล่าวว่า ทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม คือ ความสามารถในการจินตนาการในการมองการณ์ไกลของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แล้วสร้างสรรค์หรือประดิษฐ์สิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้นออกมาเป็นผลผลิตใหม่ที่แตกต่างจากบุคคลอื่น ซึ่งผลผลิตใหม่นี้ หากได้รับการพัฒนาและแก้ไขซ้ำแล้วซ้ำอีก ก็จะเป็นแนวทางไปสู่การเกิดเป็นนวัตกรรมในอนาคต

Garrison (2015) กล่าวถึงความหมายการคิดเชิงนวัตกรรม คือ การที่มนุษย์คิดริเริ่มทำสิ่งใหม่ ๆ ที่ดีขึ้นกว่าเดิม และพยายามหาวิธีหาแนวคิดใหม่ ๆ เหล่านี้มาทำให้เป็นจริงซึ่งนำไปสู่การสร้างสิ่งใหม่ ใช้วิธีการใหม่หรือการประยุกต์ใช้แบบใหม่เพื่อให้เกิดประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

ลี และเบนซา (Lee & Benza, 2015) ทำงานวิจัย เรื่อง การสอนทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมสำหรับผู้จบหลักสูตรการตลาดของมหาวิทยาลัยรัฐแคลิฟอร์เนีย ผลการศึกษาพบว่าในศตวรรษที่ 21 นักศึกษาต้องเตรียมความพร้อมในเรื่องของทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมเพื่อสนองความต้องการของตลาดแรงงาน ทางฝ่ายหลักสูตรจำเป็นต้องมีกระบวนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมให้กับผู้เรียน ประกอบด้วย 1) ความคิดสร้างสรรค์ 2) การเอาใจใส่ 3) การเปิดใจ 4) การทดลอง 5) การสื่อสาร 6) การเชื่อมโยง

จากแนวคิดหลักการดังกล่าวสรุปได้ว่า ทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม หมายถึง กระบวนการสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาหรือแก้ปัญหาสิ่งต่าง ๆ โดยใช้วิธีการอย่างหลากหลายจน กลายเป็นแนวความคิดสิ่งประดิษฐ์ หรือผลิตภัณฑ์ ในรูปแบบที่ไม่เคยมีผู้ใดทำมาก่อน หรืออาจเคยทำมาในอดีตแต่นำมาพัฒนาขึ้นใหม่เพื่อให้มีประสิทธิภาพที่ดีขึ้น และใช้ประโยชน์ในวงกว้างมากขึ้นซึ่ง อาจต้องพัฒนาและทำซ้ำหลายรอบเพื่อให้เกิดเป็นนวัตกรรมที่ดีที่สุด อีกทั้งการก้าวเข้าสู่ยุคศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นยุคที่ขับเคลื่อนด้วยข้อมูล ความรู้ และนวัตกรรมได้เข้ามาแทนที่การทำงาน งานที่ใช้แรงงานแบบเดิม ๆ คนที่มีความคิดแปลกใหม่ สร้างสรรค์สิ่งใหม่ และแก้ปัญหาอยู่ตลอดเวลา ย่อมมีโอกาสก้าวไปก่อนและก้าวไปได้ไกลเพื่อไปสู่อนาคตที่ประสบความสำเร็จได้มากกว่า (Maxwell, 2009; เกียรติศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2558) นักสร้างสรรค์จึงจำเป็นต้องมีทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 นั่นคือ ทักษะการเรียนรู้ และนวัตกรรม (Bellano & Brandt, 2010) เพราะนวัตกรรมเป็นสิ่งสำคัญ รวมทั้งยังเข้าไปมีส่วนร่วมในทุกภาคส่วน ทั้งภาคเอกชน ภาครัฐ หรือแม้แต่ในวงการศึกษา ต่างก็ให้ความสำคัญกับนวัตกรรม (เนาวนิตย์ สงคราม, 2557) โดยทักษะการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องในการสร้างนวัตกรรม และการสร้างนวัตกรรมเชิงสร้างสรรค์ คือ ทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม (Innovative Thinking Skills) ซึ่ง

เป็นทักษะที่อาศัยความคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) ประกอบกับการคิดวิเคราะห์ (Critical Thinking) และการคิดแก้ปัญหา (Problem Solving) รวมทั้งกระบวนการเรียนรู้ที่เสริมสร้างให้ทุกคนสามารถพัฒนาการคิดให้เกิดเป็นทักษะเพื่อสร้างสรรค์นวัตกรรมออกมา (พินันทา ชัตตวัฒนา, 2561) โดยการพัฒนาแนวคิดนวัตกรรมใหม่อาจเกิดจากการคิดวิเคราะห์เพื่อจำแนกแยกแยะ (ชัยณรงค์ วงศ์ศิริ ทรัพย์, 2557) หรือเป็นการสร้างสรรค์สิ่งใหม่เพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาความเจริญให้แก่สังคม สิ่งใหม่นี้อาจไม่เคยมีผู้ใดเคยทำมาก่อน หรือเคยทำมาแล้วในอดีตแต่ได้รับการรื้อฟื้นขึ้นมาใหม่หรือมีการพัฒนาต่อยอดมาจากของเก่าที่มีอยู่เดิม (Wheeler, 1998) ดังนั้นเพื่อให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงจำเป็นที่มีทักษะและความสามารถในการปรับตัวให้มีคุณลักษณะสำคัญในการดำรงชีวิตในโลกยุคใหม่ได้อย่างรู้เท่าทัน (วิจารณ์ พานิช, 2555)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาบริบทและสถานการณ์เครื่องถนิมพิมพาภรณ์ และทฤษฎีแนวคิดเชิงนวัตกรรม
2. เพื่อสร้างสรรค์ทับทรวงตัวพระด้วยแนวคิดเชิงนวัตกรรม

ขอบเขตของงานวิจัย

จะประกอบด้วย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

เป็นการวิจัยกับการจัดการเรียนการสอนกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในรายวิชาศิลปะ สาระนาฏศิลป์ เรื่องการประดิษฐ์เครื่องถนิมพิมพาภรณ์ จำนวน 35 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรต้นคือทับทรวงตัวพระ ตัวแปรตาม การสร้างสรรค์ด้วยแนวคิดเชิงนวัตกรรม

ด้านเนื้อหา

การออกแบบการประดิษฐ์ทับทรวงพระ ด้วยแผ่นปะเก็นขนาดมาตรฐาน ด้วยกระบวนการขั้นตอนการประดิษฐ์เครื่องถนิมพิมพาภรณ์ในรูปแบบการประยุกต์

ด้านระยะเวลา

ใช้เวลาศึกษาออกแบบ 3 ชั่วโมง คือ ตัดอุปกรณ์ประกอบโครง เย็บเสริมลวด / ตีลาย ลงสีพื้น / ลงรักปิดทองประดับแวว ในภาคเรียนที่ 2

นิยามศัพท์

ทับทรวงตัวพระ คือทับทรวงที่ประดิษฐ์เพื่อใช้ประกอบการแต่งกายตัวละครพระ ในงานแสดงนาฏศิลป์การละครไทย ที่สวมประดับบริเวณหน้าอก รูปแบบวัสดุเช่น งานผ้า งานหนัง งานเป่าเล่น กระดาษจะเป็นการศึกษาวิจัยงานปะเก็นรูปแบบประยุกต์ ประดิษฐ์โดยออกแบบให้มีฝาเปิดปิดด้านหลังเก็บของมีค่า

วิธีดำเนินการงาน

ผู้สร้างสรรค์ได้ออกแบบกระบวนการดำเนินงานสร้างสรรค์ แบ่งเป็นขั้นตอนดังนี้

การออกแบบการประดิษฐ์เครื่องถนิมพิมพาภรณ์ งานออกแบบทับทรวงตัวพระ เป็นงานประดิษฐ์เครื่องประดับแนวประยุกต์ เพื่อสร้างประโยชน์ในการใช้สอยมากขึ้น โดยอาศัยแผ่นปะเก็นมาจัดทำโครง ซึ่งเป็นแผ่นกระดาษอัดหนาหลายมิลลิเมตร เนื้อเหนียวไม่เป็นขุยเวลาตัด ราคาไม่แพง โดยทั่วไปจะมีขนาด 90x150 เซนติเมตร ต่างกันที่ความหนา สำหรับทำเครื่องประดับไทย มีขั้นตอนการประดิษฐ์ดังนี้คือ นำแผ่นปะเก็นซึ่งเป็นวัสดุเนื้อกระดาษอัดแน่น ขนาดความหนา 1.25 มล. วัดขนาดยึดทับทรวงขนาดมาตรฐาน ให้ได้ขนาด กว้างxยาวxสูง จำนวน 2 ชิ้น เพื่อสร้างกล่อง ปิดหน้าหน้าและด้านหลัง และตัดปะเก็นมิกปิดด้านข้างทั้ง 4 ด้าน สูง 2 ซม.และใช้กาวยางเชื่อมติดให้สนิท และส่วนที่เป็นฝาปิดด้านหลัง จะมีการกรีดตัด แผ่นหลังให้สามารถเปิดปิดได้ รวมถึงที่ล็อกฝาหลัง เพื่อเพิ่มความแข็งแรง

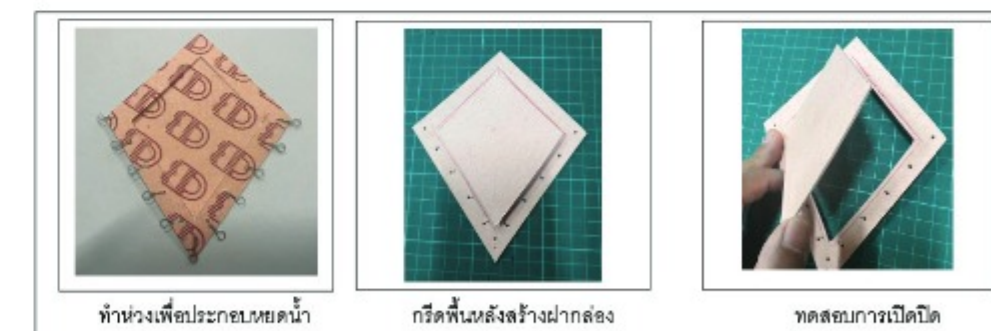

ตัดปะเก็นพื้นหลัง

เพิ่มส่วนประกอบด้านข้าง

พื้นด้านหน้าทับทรวง

ที่มา : สมศักดิ์ ทองปาน วันที่ 16 เมษายน 2566

ทำห่วงเพื่อประกอบหยดน้ำ

กรีดพื้นหลังสร้างฝากล่อง

ทดสอบการเปิดปิด

ที่มา : สมศักดิ์ ทองปาน วันที่ 16 เมษายน 2566

ภาพที่ 6 ขั้นตอนทึลายกระหนะลายและลงสีขาว
ที่มา : สมศักดิ์ ทองปาน วันที่ 23 เมษายน 2566

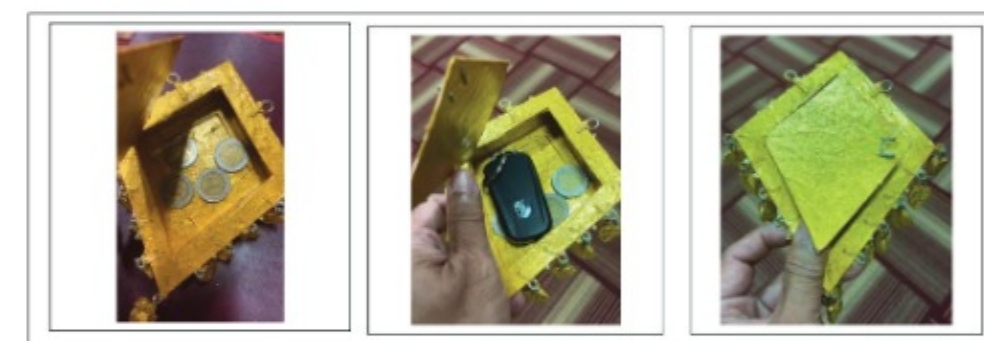

ภาพที่ 7 ขั้นตอนลงลงรักปิดทองประดับแวว
ที่มา : สมศักดิ์ ทองปาน วันที่ 23 เมษายน 2566

จากการออกแบบสร้างสรรค์ เครื่องถมพินพารณ์ ที่มีความหลากหลาย เพื่อให้ได้ผลงานนวัตกรรมใหม่ ๆ ในกลุ่มนาฏศิลป์ เป็นการนำเสนอ เปิดมุมมองการคิดนอกกรอบ เพื่อเสนอแนวทางการประดิษฐ์กับทรงตัวพระ แนวประยุกต์ เพื่อให้เกิดทางเลือกที่ผลงานสามารถสร้างประโยชน์ได้มากกว่าเดิม ซึ่งรูปแบบ ขนาด ไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ยังคงความเป็นกับทรงที่ใช้ประกอบการแต่งกายเพื่องานแสดงได้ แต่เพิ่มเติมด้านความคิดสร้างสรรค์ เพราะด้วยเหตุผลในปัจจุบัน ในทางความเป็นจริง เมื่อได้สัมผัส วัสดุของนักแสดงที่เกิดขึ้นหลังมานี้ จะพบว่า เวทีการแสดง บางสถานที่ ไม่มี ตู้เซฟหรือล็อกเกอร์ แผนกจัดรับฝากของมีค่า เมื่อนักแสดงมีทรัพย์สินของมีค่าติดตัว และต้องถอดวาง จัดเก็บไว้หลังเวที ก็ทำให้นักแสดงไม่มีความมั่นใจ และเกิดความคิดว่าทำอย่างไร ให้สิ่งของมีค่านั้นสามารถสร้างความมั่นใจให้แก่นักแสดงได้ เช่น เหรียญเงิน แบงค์

สร้อยทอง ต่างหู ที่จำเป็นต้องเก็บเมื่อจะออกแสดงด้านหน้าเวที ภูมยแจรทองเล็ก ๆ หรือจะเป็นตัวปลั๊กไฟที่ช่วยหน้าลดความมันบนใบหน้าก่อนออกแสดงจริง ซึ่งที่กล่าวมาล้วนแล้วแต่เป็นเรื่องจริง เป็นวิถีชีวิตเบื้องหลังของนักแสดงทั้งคืน และเพื่อลดความกังวล สร้างความมั่นใจ และด้วยเหตุผลที่กล่าวมา นักเรียนและครูจึงนำวิกฤติมาเป็นโอกาสร่วมรังสรรค์ผลงานใหม่แก่วงการออกแบบเครื่องแต่งกายในนาฏศิลป์ไทย

เครื่องถมพินพารณ์ กับทรงพระประยุต์ จึงได้ถูกออกแบบขึ้น เพื่อประโยชน์ใช้สอย มีฝาเปิดปิดเพื่อจัดเก็บของมีค่า สร้างความเรียบร้อย มีการล็อกเกี่ยวตะขอในการจัดเก็บ อยู่ติดตัวระหว่างที่แสดง มีความเบาไม่เป็นอุปสรรคต่อการสวมใส่เพื่อการแสดง สร้างความปลอดภัยให้นักแสดง ไม่ต้องกังวลกลัวของมีค่าจะสูญหาย เพราะด้านหลังเวทีการแสดง สามารถเกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ไม่คาดคิดได้ และของมีค่าต่าง ๆ ล้วนมีคุณค่าทางจิตใจแก่นักแสดงที่กำลังแสดงเพื่อสร้างความสุข เรียกรอยยิ้มจากผู้ชม จนกว่าจะจบการแสดงหมดภาระหน้าที่ในฐานะของนักแสดง

ภาพที่ 8 การจัดเก็บของมีค่า
ที่มา : สมศักดิ์ ทองปาน วันที่ 23 เมษายน 2566

เครื่องถมพินพารณ์ กับทรงพระประยุต์ จึงเป็นเครื่องประดับที่นวัตกรรมใหม่ สอดคล้องกับแนวทาง การสร้างนวัตกรรมเชิงสร้างสรรค์ ต้องอาศัยทักษะการสร้างนวัตกรรมโดยนำองค์ความรู้ที่มีอยู่ทุกหนทุกแห่งมาบูรณาการเชิงสร้างสรรค์ ผสมกับการเลือกรูปแบบการศึกษาที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Active Learning) และมีความยืดหยุ่น (พินันทา ฉัตรวัฒนา, 2561) ทั้งนี้องค์การทางการศึกษาสามารถส่งเสริมทักษะทางด้านนวัตกรรมได้หลากหลายรูปแบบ โดยจำแนกเป็นลักษณะที่สำคัญ ดังนี้

- 1) นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ (Product Innovation) หมายถึง สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ เป็นต้น
- 2) นวัตกรรมกระบวนการ (Process Innovation) หมายถึง กระบวนการให้บริการทางวิชาการ การจัดการกระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ ต้องให้ความสำคัญต่อการสร้างนวัตกรรม และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ อย่างต่อเนื่อง

ซึ่งการประดิษฐ์กับทรวงตัวพระที่เกิดขึ้นใหม่ เป็นนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ Product Innovation การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ การเปลี่ยนแปลงการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่สร้างขึ้น โดยใช้ส่วนประกอบใหม่ในการผลิต และมีความชัดเจนในกระบวนการนวัตกรรม Process Innovation การดำเนินการตามวิธีการผลิตหรือการส่งมอบใหม่หรือที่ได้รับการปรับปรุง ผลการวิจัยจากที่ได้ลงทำชิ้นงานกับทรวงพระ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง แก้ปัญหาเดิมโดยสามารถจัดเก็บของมีค่าได้ และยังมีข้อปรับปรุงต่อไปคือ พื้นกล่องด้านหลังควรบุผนังกล่องด้วยผ้าสักหลาด เพื่อความสวยงามเรียบร้อยขึ้น

ดังนั้น ทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม (Innovative Thinking) เป็นทักษะความคิดพื้นฐานในการทำให้เกิดนวัตกรรม การที่ประเทศจะพัฒนาไปได้นั้นจำเป็นต้องมีอย่างหนึ่งที่ต้องเกิดนวัตกรรม ซึ่งผู้สร้างนวัตกรรมให้เกิดขึ้นจำเป็นต้องมีทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการบ่มเพาะและพัฒนาเยาวชนไทยให้เกิดการคิดเชิงนวัตกรรมได้นั้นก็คือครู (ชาญณรงค์ วิเศษสัตย์, 2562) ครูจำเป็นต้องมีทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม จึงจะสามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้ดึงดูดความสนใจของผู้เรียนให้อยากเรียนรู้ ตั้งใจเรียนรู้ และสามารถสร้างองค์ความรู้ ตลอดจนเกิดทักษะที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนสร้างสรรค์ออกแบบผลิตภัณฑ์ อันจะนำไปสู่การประสบความสำเร็จในชีวิตได้ (Hart, 2013) และบูรณาการความรู้ได้ ครูจะต้องสามารถบูรณาการความรู้ต่าง ๆ ที่มีมาใช้ในการสร้างสรรค์และพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ ๆ โดยสามารถคิดวิเคราะห์ในเรื่องต่าง ๆ และมีความคิดสร้างสรรค์ที่เป็นประโยชน์ โดยการส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้นักเรียนตกผลึกทางความคิดได้ด้วยตัวเองและมีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน มีทักษะใหม่ ๆ และสามารถชี้ให้ผู้เรียนเห็นถึงข้อดีข้อเสียและการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ อย่างเหมาะสม และเน้นให้ผู้เรียนเปลี่ยนจากเป็นผู้รับ กลายเป็นผู้พัฒนาและสร้างสรรค์สิ่งใหม่ องค์ความรู้ที่ครูได้ถ่ายทอดตามหลักสูตรของสถานศึกษา ในรูปแบบการบูรณาการจึงเป็นอีกหนึ่งความสำเร็จที่สร้างทักษะอาชีพกับผู้เรียน สามารถเอาหลักการ วิธีการ ไปออกแบบสร้างสรรค์สิ่งใหม่สร้างอาชีพ สร้างรายได้ เพราะเมื่อได้ศึกษาเรียนรู้ไม่ว่าจะเป็น งานประดิษฐ์เครื่องศรียาภรณ์ หรืองานถนอมพืชมภาภรณ์ หมวดยืดเตล็ดทั่วไป จะพบว่า งานประดิษฐ์ด้านนี้ ต้นทุนต่ำ รายได้สูง ยิ่งผู้เรียนออกแบบ และตีลายให้ละเอียด ผลงานเกิดความสวยงาม ชื่นชอบ วิจิตรตระการตา ผลงานชิ้นนั้น ๆ ใครก็อยากจับจองหรืออยากสวมใส่ ในสภาวะการปัจจุบัน งานประดิษฐ์เครื่องศรียาภรณ์ หรืองานถนอมพืชมภาภรณ์ จึงเป็นอีกทางเลือกที่สามารถให้ผู้เรียนตัดสินใจ ค้นพบความถนัดของตนเองที่จะก้าวไปในสายอาชีพ เพราะปัจจุบันสภาวะเศรษฐกิจที่ฝืดเคืองของประเทศไทย ส่งผลให้จำนวนบัณฑิตจบใหม่สวนทางกับความต้องการในตลาดแรงงาน การแข่งขันเพื่อช่วงชิงเก้าอี้ในที่ทำงานเพิ่มสูงขึ้นเช่นเดียวกันกับจำนวนผู้ว่างงาน งานประดิษฐ์เครื่องศรียาภรณ์ หรืองานถนอมพืชมภาภรณ์ ถือเป็นงานสร้างสรรค์เป็นอาชีพใหม่ และมีอัตราแข่งขันสูงขึ้นในเวทีการแสดงผล และเวทีประกวดนางงาม เช่นการแต่งกายชุดประจำชาติ ซึ่งเมื่อผ่านกระบวนการออกแบบก็ยังคงอาศัยหลัก เทคนิควิธีการเบื้องต้นที่เหมือนกันทั่วไป ดังนั้นอยู่ที่การออกแบบ กล้าคิด กล้าทำ เปิดโลกแห่งการเรียนรู้ สร้างสิ่งที่ท้าทายและสร้างสรรค์สิ่งใหม่เป็นประโยชน์แก่วงการในวงกว้าง สิ่งหนึ่งที่น่าเสียดายในทุก

วันนี้ คือการที่ช่างงานศิลปะด้านนี้ พยายามปกปิด เกร็ด เกล็ดลับ ซึ่งนับวัน สิ่งดีงามที่จะได้ร่วมกันสืบสานส่งต่อแก่คนรุ่นหลังก็จะเลือนหายไป กลายเป็นเงื่อนไขของลิขสิทธิ์ ห้ามลอกเลียนแบบ แม้แต่เอกสารตำราเฉพาะ ที่เป็นหลักสูตรด้านนี้ก็ไม่ค่อยเขียนงานวิชาการออกมาเผยแพร่ หาเอกสารอ้างอิงหรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้ยากขึ้น คนที่สนใจจริง ๆ ก็ลองผิดลองถูก ศึกษาค้นคว้าทดลองจนกว่าจะเกิดความลงตัว บ้างก็อาศัยวิธีการคร่ำครึล้าแก่ ประกอบกับค่าเรียนที่ราคาแพง ถ่ายทอดแบบเปิดเผยมไม่หมด และที่ยิ่งไปกว่านั้น ก็มีการตีระหว่างครูกับศิษย์ การปกปิดแหล่งซื้อขายวัสดุอุปกรณ์ในการทำ ทุกอย่างกลายเป็นเชิงพาณิชย์ จึงถือเป็นเรื่องที่น่าใจหาย ที่เราในฐานะของความ เป็นครู ต้องเป็นผู้ให้โดยไม่ปิดบัง ต้องร่วมกันคิดใหม่ทำใหม่ ยึดแนวคิดคำสอนที่เป็นสัจธรรมของศาสนาพุทธ คือ “ทุกสิ่งตายไปก็เอาไปไม่ได้”

ศิลปวัฒนธรรมสิ่งที่ดีงาม ซึ่งล้วนเป็นมรดกทางวัฒนธรรมไทย จึงควรร่วมกันปลูกฝัง ถ่ายทอด ร่วมกันอนุรักษ์และสืบสานให้การเชื่อมโยงระหว่างการจัดการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ กับผู้รับ การถ่ายทอดที่จะช่วยกันสืบสานต่อไปในอนาคตข้างหน้า เพราะศิลปวัฒนธรรม โดยเฉพาะงานประดิษฐ์เครื่องศรียาภรณ์ หรืองานถนอมพืชมภาภรณ์เป็นปัจจัยสำคัญที่ใช้ศึกษาเล่าผ่านงานศิลปะ เพื่อทราบอดีตความเป็นมาสู่การเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย เพราะชนบทรอบนิคมประเพณีเป็นศิลปวัฒนธรรมประจำชาติ แสดงถึงความเป็นมาอันเกิดจากความเจริญของสังคมมาช้านาน จึงควรภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมของตนเอง สามารถสร้างทัศนคติในเชิงบวก เชิงสร้างสรรค์ เพราะงานประดิษฐ์เครื่องศรียาภรณ์ หรืองานถนอมพืชมภาภรณ์ สามารถสร้างความสุขแก่ผู้ที่พบเห็น จรรโลงจิตใจในเชิงสร้างสรรค์ อีกทั้งยังช่วยสร้างกรอบแนวคิด หลักการทางวิชาการ แนวปฏิบัติไปในแนวเดียวกันตามสูตรการค้นพบเกร็ดเคล็ดลับวิธีการ ถึงแม้จะเป็นการแผ่ขยายของเทคนิควิทยาการสมัยใหม่ แต่ก็ยังคงรักษารัสนิยมประเพณีโบราณ โดยเฉพาะภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้เชี่ยวชาญที่ชำนาญการเฉพาะทาง คำบอกเล่าจากอดีตล้วนแล้วแต่เป็นประโยชน์ เพื่อการรวบรวมในทางวิชาการ เพื่อบันทึกภาพ ถ่ายวิดีโอ หรือวาดภาพประกอบการอธิบาย ซึ่งปัจจุบันสามารถจัดเก็บข้อมูลได้ทันสมัยกว่าในอดีตเป็นประโยชน์แก่การศึกษาสำหรับผู้สนใจเรื่องงานประดิษฐ์เครื่องศรียาภรณ์ หรืองานถนอมพืชมภาภรณ์ ในการจัดการเรียนการสอนของกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะในสถานศึกษาต่าง ๆ ทุกวันนี้ เมื่อเป็นรายวิชานาฏศิลป์กับช่วงเวลาเพียง 50 นาทีต่อ 1 คาบการสอน หากเป็นการปฏิบัติแทบจะไม่ต้องพูดเรื่องประวัติความเป็นมา หรือแนวคิดทฤษฎีและด้วยโลกแห่งการเรียนรู้ นักเรียนสามารถสืบค้นจากอินเทอร์เน็ตด้วยตนเองได้ เพราะมีมืองานช่าง ต้องอดทน ละเอียด และต้องอาศัยองค์ความรู้พื้นฐานด้านองค์ประกอบศิลป์ มาเป็นตัวช่วยในการปฏิบัติ การผูกกลายนำเส้นพื้นฐานลายไทยไปพัฒนาต่อยอดออกแบบเครื่องประดับต่าง ๆ และที่สำคัญที่สุดเมื่อผ่านกระบวนการขั้นตอนครบทุกขั้นตอนแล้ว ผู้เรียนจะสามารถออกแบบสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ที่เป็นที่ยอมรับ นำมาสู่ประโยชน์ในแวดวงได้มากน้อยเพียงใด

บทบาทของงานประดิษฐ์เครื่องศรียาภรณ์ หรืองานถนอมพืชมภาภรณ์ จะพบว่าการสร้างสรรค์ ได้รู้จักวางแผนบริหารจัดการช่วงเวลา ผู้ประดิษฐ์จะดูงานศิลปะขัดเกลาให้เกิดภาวะผู้นำ จัดทำงาน

อย่างเป็นระบบรู้จักระเบียบวิธี เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และที่ภาคภูมิใจคือบทบาทของผู้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สืบสานและพัฒนา สามารถนำความรู้ความสามารถเป็นแกนนำสู่งานวิทยากร เปิดนิทรรศการสาธิต ออกแบบขยายความรู้แก่ผู้ที่สนใจศึกษาขั้นตอนกรรมวิธีการทำ ช่วยให้เกิดความเข้าใจ เกิดสุนทรียภาพทางศิลปะละเอียดอ่อน และเกิดทักษะอาชีพ ความชำนาญการเฉพาะทาง สามารถสื่อสารถ่ายทอดตลอดประสบการณ์ได้อย่างถูกต้อง และนอกจากนี้ยังได้รับการปลูกฝังด้านคุณธรรมจริยธรรมเป็นผู้ให้แก่งสังคม กล่าวคือในการสร้างสรรค์ผลงานในแต่ละภาคเรียนจะสามารถผลิตเครื่องประดับหลากหลาย ได้สร้างงานเพื่อการบริจาค ให้ความช่วยเหลืออนุเคราะห์แก่สถานศึกษาที่ขาดแคลน โดยส่งบริจาคสถานศึกษาที่ขอมา สิ่งนี้คือทรงคุณค่าแก่การสร้างสรรค์สังคม เพราะส่งเสริมให้มีความเมตตาปราณี เกิดทักษะด้านอาชีพ สามารถนำไปต่อยอดด้านการงานได้ในอนาคต งานประดิษฐ์เครื่องศิวาภรณ์ หรืองานถนิมพิมาภรณ์ สามารถเป็นเครื่องบ่งชี้ในความสำเร็จกับการถ่ายทอดของครู เป็นกระจกเงาสะท้อนถึงครูผู้ถ่ายทอดในการสร้างสรรค์ผลงาน

ภาพที่ 9 ผลงานจากการจัดการเรียนการสอนงานประดิษฐ์เครื่องศิวาภรณ์ หรืองานถนิมพิมาภรณ์
ที่มา : สมศักดิ์ ทองปาน วันที่ 24 เมษายน 2565

บทสรุป

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1. เพื่อศึกษาบริบทและสถานการณ์เครื่องถนิมพิมาภรณ์ และทฤษฎีแนวคิดเชิงนวัตกรรม พบว่างานถนิมพิมาภรณ์ จากอดีตสู่ปัจจุบัน สามารถเปลี่ยนแปลงความคิดเดิม ๆ ได้ เพื่อนำไปสู่การสร้างกรอบความคิดใหม่ ๆ นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ (Product Innovation) การปรับปรุงสิ่งประดิษฐ์ หรือผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่แล้วให้พัฒนาก้าวหน้ายิ่งขึ้น และนวัตกรรมกระบวนการ (Process Innovation) การพัฒนาแนวทางวิธีผลิตสินค้าและบริการ ให้มีรูปแบบใหม่ที่ทันสมัยมากขึ้น อาจจะเป็นการลดขั้นตอนกระบวนการผลิตให้รวดเร็วมากขึ้น เพื่อประหยัดต้นทุนและเวลาที่สามารถเชื่อมโยงให้เห็นความเปลี่ยนแปลงเรื่องราว ผ่านทักษะการจัดการเรียนรู้จากประวัติศาสตร์ ยุคสมัย ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งขับเคลื่อนด้วยข้อมูล ความรู้ และนวัตกรรม คนที่มีความคิดแปลกใหม่ สร้างสรรค์

สิ่งใหม่ และแก้ปัญหาอยู่ตลอดเวลาย่อมมีโอกาสก้าวไปก่อน และก้าวไปสู่อนาคตที่ประสบความสำเร็จได้มากกว่าการสร้างนวัตกรรมเชิงสร้างสรรค์ คือ ทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม (Innovative Thinking Skills) ซึ่งเป็นทักษะที่อาศัยความคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) ประกอบกับการคิดวิเคราะห์ (Critical Thinking) และการคิดแก้ปัญหา (Problem Solving) รวมทั้งกระบวนการเรียนรู้ที่เสริมสร้างให้ทุกคน สามารถพัฒนาการคิดให้เกิดเป็นทักษะเพื่อสร้างสรรค์นวัตกรรมออกมา โดยการพัฒนาวัตกรรมการใหม่เพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาความเจริญให้แก่สังคม

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2. เพื่อสร้างสรรค์กับทรงตัวพระด้วยแนวคิดเชิงนวัตกรรม โดยปรับหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนที่ครูผู้สอนยึดเนื้อหา สามารถนำรายวิชานาฏศิลป์ เรื่ององค์ประกอบในการจัดการแสดง การออกแบบเครื่องแต่งกาย มาเป็นการถอดบทเรียนผ่านผลงานการประดิษฐ์ พร้อมปรับเปลี่ยนสู่โลกแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยอาศัยองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ คือ ผู้สอน ผู้เรียน เนื้อหาวิชา สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ สภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้ (ทัศนภาพ 2560) เมื่อผู้เรียนได้รับการส่งเสริมตามศักยภาพตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ออกแบบไว้ เกิดกระบวนการ (Active Learning) จึงเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการสร้างสรรค์ทางปัญญา (Constructivism) ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้มากกว่าเนื้อหาวิชา เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ หรือสร้างความรู้ให้เกิดขึ้นในตนเอง ด้วยการลงมือปฏิบัติจริงผ่านสื่อหรือกิจกรรมการเรียนรู้ ที่มีครูผู้สอนเป็นผู้แนะนำ กระตุ้น หรืออำนวยความสะดวก เช่นการประดิษฐ์ “ทับทรวงพระ” ที่ผู้เรียนคิดออกแบบศิลปะประยุกต์ สร้างงานประดิษฐ์ที่มากด้วยประโยชน์ใช้สอย ด้วยแนวคิดที่จะทำอย่างไรให้พื้นที่ด้านหลังของทับทรวงจะมีประโยชน์ ด้วยการสร้างฝาเปิดปิด สามารถบรรจุของมีค่าส่วนตัว สร้างความสบายใจ ความมั่นใจกับนักแสดงที่มีความลังเลเกิดความพะวง หากต้องวางสิ่งของมีค่าไว้ด้านหลังเวที และงานถนิมพิมาภรณ์ การประดิษฐ์ “ทับทรวงพระ” ที่เกิดขึ้น ถือเป็นนวัตกรรมแนวคิดใหม่ที่สามารถทำได้จริง แก้ไขปัญหาได้จริง สร้างการเปลี่ยนแปลงในการเรียนรู้ ถือเป็นทรัพย์สินทางปัญญาที่เกิดจากผู้เรียน กลายเป็นนวัตกรรมใหม่ “Innovation Thailand” ซึ่งได้นำวิชาศิลปะสาระนาฏศิลป์มาพัฒนาตนเองสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ ซึ่งการประดิษฐ์ “ทับทรวงพระ” รูปแบบมีกล่องจัดเก็บของมีค่ายังไม่เคยปรากฏมาก่อน อีกทั้งสามารถนำสถานศึกษา จัดการเรียนรู้ถ่ายทอดสู่ชุมชนสร้างรายได้ เพื่อเกิดการพัฒนาสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อชุมชนและสังคม โดยให้ชุมชนและสังคมเข้ามามีส่วนร่วม เกิดเครือข่าย (Soft Power) สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสถานศึกษากับชุมชน จะอย่างไรก็ตามการออกแบบการจัดการเรียนรู้ การสร้างแรงจูงใจยังเป็นสิ่งสำคัญสำหรับครูผู้สอน เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาเกิดแรงบันดาลใจมีเหตุมีผล หาทางแก้ไขปัญหาย่างมีระเบียบวิธี พัฒนาความคิดให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาตนเองด้วยความสามารถของตนเอง 000 ฟ พร้อมทั้งร่วมอนุรักษ์ สืบสาน พัฒนามรดกทางศิลปวัฒนธรรมไม่ใหสูญหาย ร่วมสรรค์สร้างมรดกทางวัฒนธรรมต่อไป

ประโยชน์ของการสร้างสรรค์

สร้างรูปแบบนวัตกรรมที่เกิดการพัฒนาจากรูปแบบเดิม ให้มีประโยชน์ โดยเฉพาะการสร้าง ความมั่นใจไม่ให้ออกมีค่าสูญหาย เช่น เงินทองที่ต้องถอดออกเมื่อแต่งกายแสดง

ปัญหาที่พบระหว่างการดำเนินงานสร้างสรรค์

ในการสร้างสรรค์ชิ้นงานควรระวังการกรีดตัดแผ่นปะกันให้ได้ขนาด แผ่นพื้นหลัง และ ส่วนประกอบด้านข้างทั้ง 4 ด้าน เพราะหากผิดขนาด การจัดการประกอบจะไม่สามารถแนบกันได้สนิท เพราะผิดสัดส่วน และ ที่tingความเป็นที่ทรงขนาดมาตรฐานในรูปแบบงานเป่าเล่น

ข้อเสนอแนะ

ในการพัฒนารูปแบบครั้งต่อไป หากมีผู้สนใจในการออกแบบประยุกต์สร้างสรรค์ สามารถ ปรับปรุงชิ้นงานให้โดดเด่น มีความงดงามเป็นระเบียบเรียบร้อยดังนี้

1. เพิ่มขั้นตอนสุดท้าย การบุผนังกล่องที่ทรง บริเวณภายในด้วยผ้าสักหลาด เพื่อเพิ่ม การถนอมของมีค่าขณะจัดเก็บ
2. ออกแบบการติดยานชิ้นงานให้ละเอียดผูกปลายให้งดงามประณีตเพื่อเพิ่มมูลค่าในชิ้น งานที่สร้างสรรค์
3. ออกแบบการลือปิดฝาหลังที่ทรงตัวพระที่สร้างสรรค์ใหม่ ให้ทนทาน แข็งแรงมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กนกพร ตั้งมนัสไชยสกุล. (2554). ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการคิดเชิงนวัตกรรมภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงและการรับรู้ความสำเร็จในอาชีพของผู้บริหารในสายอาชีพวิศวกรรม. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (องค์การมหาชน). (2562). นวัตกรรมเพื่ออนาคต. กรุงเทพฯ: สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2558). เปิดประตูสู่อาเซียนด้วยการคิดเชิงนวัตกรรมอย่างสร้างสรรค์. จุลสาร ป.ป.ช."สุจริต", 15(55), 43-45.
- ชัยณรงค์ วงศ์ธีรทรัพย์. (2557). ถอดรหัสแนวคิด เพื่อชีวิตที่มีคุณค่า. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง.
- ชาญณรงค์ วิเศษสัตย์. (2562). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของ นักศึกษาวิชาชีพครู. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- ณัฐภัทร จันทวิช และคณะ (2559). เครื่องประดับตกแต่งร่างกายหรืออเนกนิมิตพารณณ์ กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: รุ่งศิลป์การพิมพ์
- ทิตินา ชนมมณี. (2560). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เนาวนิตย์ สงคราม. (2556). ผลของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกและแนวคิด การเรียนการสอนบนเว็บแบบผสมผสาน เพื่อการออกแบบการศึกษานอกสถานที่เสมือน และส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษา ครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ระดับปริญญาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย: ม.ป.ท.
- ปณิดา ทิพย์หทัย และคณะ(2552).การพัฒนาหลักสูตรสาระเพิ่มเติม เรื่อง การประดิษฐ์เครื่องจักรกล สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- พิณสุดา สิริวัณศิริ (2557).การยกระดับคุณภาพครูไทยในศตวรรษที่ 21.สำนักงานส่งเสริมสังคม แห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.).บริษัท มาตา การพิมพ์ จำกัด.
- พินันดา ฉัตรวัฒนา. (2561). แนวคิดทักษะนวัตกรรมเชิงสร้างสรรค์กับการส่งเสริมสู่ประเทศไทย 4.0. ครุศาสตร์อุตสาหกรรม, 17(3), 222-229.
- ไพฑูรย์ สินดารัตน์ และคณะ. (2557). เติบโตตามศักยภาพสู่ศตวรรษที่21 ของการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภูริ วงศ์วิเชียร. (2558). อนาคตภาพของคุณลักษณะบัณฑิตวิชาชีพครู สาขานาฏศิลป์ไทยใน ทศวรรษหน้า(พ.ศ.2560-2569). วารสารสาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลป มหาวชิวิทยาลัยศิลปากร.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). การศึกษาไทย 2552-2553 สู่เส้นทางแห่งอาจารย์บูชา "ครูเพื่อศิษย์" ส.ค.ศ. 2553. กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เพื่อสังคม.
- สิริภมร มงคลยศ.(2565).การพัฒนาตัวบ่งชี้ทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมสำหรับครูระดับชั้นมัธยมศึกษา ดังัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคกลาง : การทดสอบความไม่แปร เปลี่ยนของการวัดตามประสบการณ์การทำงาน.ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุวิทย์ รัตมีภูติ.(2536). เครื่องจักรกล(ศึกษาเฉพาะกรณีหัวโขน). ฝ่ายช่างสิบหมู่ กองหัตถศิลป์ กรมศิลปากร.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี พ.ศ. 2561-2580. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ.
- อรชร ปราชันท์. (2560). รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของครูใน สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.ปริญญาการศึกษาดุฎบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยนเรศวร.

- Amelink, C., Fowlin, J., & Scales, G. (2013). Defining and Measuring Innovative Thinking Among Engineering Undergraduates. In 120th ASEE Annual Conference and Exposition, June 22-23 (1-5). Atlanta: American Society for Engineering Education.
- Bellanca, J., & Brandt, R. (2010). 21st Century Skills : Rethinking How Students Learn. Indiana: Solution Tree Press.
- Ekanem, A. (2016). The Power of Positive, Creative and Innovative Thinking. California: CreateSpace Independent Publishing Platform.
- Garrison, D. R. (2015). Thinking collaboratively : Learning in a community of inquiry. New 106 York: Rutledge.
- Giles, Sunnie. (2018 May 9,). "How VUCA is Reshaping The Business Environment, And What It Means for Innovation". สืบค้นเมื่อ 16 เมษายน 2563, จาก <https://www.forbes.com>.
- Lee, C., & Benza, R. (2015). Teaching Innovation Skills: Application of Design Thinking in a Graduate. Marketing Course. Business Education Innovation Journal, 7(1), 43-50.
- Maxwell, J. C. (2009). How successful people think: Change your thinking, change your life. London: Center Street.
- Weiss, D. S., & Legrand, C. (2011). Innovative intelligence: The art and practice of leading sustainable innovation in your organization. New York: John Wiley & Sons.
- Wheeler, J. (1998). The Power of Innovative Thinking: Let New Ideas Lead You to Success. New York: Career Press Inc.

